

Josef Jaroslav Langer:

ČESKÉ KRAKOVÁČKY

Z křoví do křovíčka
Honí ptáček ptáčka
A já vám začínám
Zpívat krakováčka
Milá mi ta strana
Kde slunéčko vzhodí,
Ale ta milejší,
Kde má milá chodí.
Oči, moje oči!
K čemuž pohledáte
V tu stranu, kde žádné
Naděje nemáte?
Běží voda, běží,
Po kamínkách hučí
Kdo vzdychat neumí,
Láska ho naučí!
Žádný neví, neví,
Aniž vědět může,
Co mé srdce trápí,
Jenom ty, můj bože!
Není každý vesel,
Kdo zpívá a skáče,
Někdy si v koutečku
Po tichu zapláče.
Darmo lásku chovám,
Bez naděje vzdychám,
Ledva jsem rozkvetl,
Žalostí usýchám.
Letí včela spěšně,

*Kde jsou sladké třešně,
A mé srdce práhne,
Kam mě láska táhne.
Oči, mladé oči,
Co vy za moc máte,
Že vy srdci mému
Pokoje nedáte.
V širém poli sádek
Trním otrněný
Miluj mě, panenka,
Neboť nemám ženy.
Jedna mě nechtěla,
Druhá mě odbejvá
Ale třetí děvče
Samo na mě kejvá.
Tři věci na světě
Hojí všecky rány
Vínečko, panenka
A sáček nacpaný.
Och, vy hory, hory
Vůkol Chotěboře!
Jak na vás pomyslím,
Sladké cítím hoře;
Kdybych já měl křídla,
K vám bych se podíval,
A vás, hory, hory,
Celé bych zulíbal.
Povězte, lidičky,
Co se se mnou dělo?
Duši mám v cizině
A doma jen tělo;*

Ach ten – – zámek,
Na kopečku stojí,
Tam roste bylinka,
Co mé srdce zhojí.
Okolo Bohdánče
Hrázka podlé hrátky,
Chládek za chládečkem
A samé procházky.
Překrásné děvčátko
kasto si tu chodí
A mnoho mládenců
Chytře za nos vodí.
Ten lásku nepoznej,
Kdo se za ni stydí,
A ten se chraň dívky,
Kdo se bojí lidí;
Když kdo nemiluje,
Vy se mu smějete,
A jestli miluje,
Zas mu nepřejete.
Kam slunéčko svítí,
To jsou blahé kraje!
Ale v skrytém chladu
Pranic nedozraje
Nuž! ať to každému
Vyzradí mé oko,
Co srdce skrývalo
Dlouho a hluboko.
Rybářko, rybářko,
Co to máš za ruce?
Jak jsem se jích dotkl,

Zahořel jsem prudce;
Rybářko, rybářko,
Co to máš za tváře?
Brzy jako měsíc,
Brzy jako záře.
Pověz mně, děvičko,
Co to máš za čelo?
Jak jsem je políbil,
Hnedky se zardělo!
Pověz mi, ach, pověz
Co to máš za oči?
Jak do nich pohlédnu
Svět se se mnou točí.
Žežulička smutně
Na buku kukala
Abych si dal pozor;
Bys se mi nevdala.
Kukukú, kukukú,
Ach, kukú, kukúku
Komu dáš srdéčko,
Tomu též dej ruku.
Někdo raději přede,
Někdo peří dere
A bujná vodička
Ta prej břehy bere:
Ach, voda, vodička
Břehy nám pobrala,
A jen dvě kvítečka
U břehu nechala.
Ach, lidé, zlí lidé!
Odpusť vám to nebe,

*Že jste dvě srdéčka
Odtrhli od sebe;
Již na ni nemyslím,
Již si jí nevšímám
Ale ve snu, ve snu
Přece ji objímám.
Co pak to ten ptáček
Na dubě povídá?
Že prej se hoch směje,
Jak děvče uhlídá;
Ach, ty ptáčku, ty lžeš,
My se dnes potkali,
A ty moje oči
Div že neplakaly.
Slzy, moje slzy,
Nekalte mi oko,
Raděj se ukrejte
V srdci přehluboko!
Hluboko se skrejte
Před lidskými hněvy,
Rád trpím pro lásku,
Jen když žádný neví.
Všecko mě sužuje,
Všecko na mě sočí,
Že se mně líbějí
Tvoje pěkné oči
Zdaž-li mé nebohé
Srdce za to může,
Žes dobrá jak anděl
A krásná jak růže.
Komu tě Pánbůh dá,*

*At' si tě dostane,
Mé srdce milovat
Přec tě nepřestane;
A až budu zdřímat
V svém tichoučkém hrobě,
Bude se mně ještě
Zdávat jen o tobě.
Žádný dobře neví
A uhodne stěží,
Kde asi to nebe
A kde peklo leží;
Pro mne peklo všude,
Kde nevidím tebe
A kde tě uhlídám,
Tam je všudy nebe!
Ten svět v plné kráse
V dešti zelená se
Ach, tak těž naděje
Slzičkou okřeje;
Nic, vy milí páni,
Na slzy nedbejte
A jen vy mi ještě
Vesele zahrejte!
Ach, zle je, zle je to,
Milí kamarádi,
Když mají tři, čtyři
Jedno děvče rádi;
Jeden ji objímá,
Druhý se jen dívá,
Třetí k tomu kouří
A čtvrtý si zpívá.*

Když jsme byli mladší
A menší trošičku,
Vytlapali jsme si
Od nás k vám cestičku;
Já jsem již vyrostl,
A děvče dorostá,
Ale ta cestička
Ta nám teď zarostá.
Ach, vy oči, oči,
Vy hvězdičky žhavé!
Okažte mi cestu
V této noci tmavé;
Vám já jenom věřím,
Oči, mladé oči,
Kam vy zasvítíte,
Ráda noha kročí.
Když slunéčko zašlo
Jednou v jarní době,
Vyhledal jsem v háji
Tajnou skrýšku sobě;
Vřezal jsem do kůry
Tvoje drahé jméno
A to je ode mne
Jako modla ctěno.
Dostí já znám panen
V plné jarní kráse,
Ale tvému srdci
Žádné nerovná se;
S jinou nechci žítí,
Kde se zlato svítí,
S tebou, dívko, ale

*Ve chaloupce malé.
Leť, ó, leť, větýrku,
Až do udýchání
Přes ty všechny lesy
K té vysoké báni;
Vyzrad' ty, co studu
levit možno cení,
A dones jí, dones
První políbení!
Nic nedbám, že ten svět
Lásce pouta kove
A každý den strasti
Vymyšluje nové;
»Trp, trp, trp!« tak radí
Koníček na poli,
»Kdo pro lásku trpí,
Toho nic nebolí!«
Ach, již já vím dobře,
Že nebude moje
A že podstupuji
Marně všechny boje;
A přec po ní toužit
Srdce neustane
Má-li býti nesmí,
Tvá buď vůle, Pane!
Láska v mojím srdci
Hnízdečko své měla
A mnoho žalosti
Si v něm vyseděla;
Ty žalosti malé
Denně rostou více.*

Ach, a rozkoš moje
Jest jich denní píce!
Ach, vy tmavé háje,
A vy hory, doly!
Kamkoli zalezu,
všude srdce bolí;
Zjev pak se mi, zjev se
Pro mou velkou lásku!
Zdráv jsem, jak tě spatřím,
Zázračný obrázku!
Nebudu se soužit
Na vzdor tomu světu,
A to že mne chtějí
Zmařiti v mém květu;
Často mluví voda,
Co se houštím pění,
Že ta naše mladost
Tuze stálá není.
Vím já, že v tom světě
Moc dobrého není,
Ale, ach! nejtrpčí
Je to rozloučení;
Necítím, nemyslím
Na nic vůkol sebe,
Jen, že každým krokem
Dále jsem od tebe.
Huj, koníčku vraný,
Řehci na vše strany,
Aby neslyšeli
Moje tajné žely!
Dupej podkůvkami

A utíkej ruče,
Aby neslyšeli,
Jak mi srdce tluče!
Za tím hustým hájem
Pořád se tam blejská,
Ach, kdybys věděla,
Jak se rni tu stejská!
I ať se pak blejská
Třeba týden asi,
Jen jestli to srdci
Prorokuje časy.
Často jsem si myslel
V tiché jasné noci,
Co bych asi dělal,
Maje ten svět v moci;
Rozdal bych já všechno,
Celý svět i nebe
Jenom bych si nechal
Tebe, jenom tebe!
Mohu-li já za to,
Že očima svítí
A ty její líce
Že jsou jako kvítí?
Ach, vy lidé, lidé!
Proč mě sužujete,
A co přeje Pánbůh,
Proč vy nepřejete?
Mějme my se rádi,
Vždyť jsme jedno plémě,
Otec náš je Pánbůh
A matička země;

Až si dost pokrajem,
U ní se sejdeme
A v jejím klínu si
Společně zdřímáme.
Kdo maličko solí,
Ten se nedosolí,
A kdo tuze solí,
Zase prý přesolí;
Protož krakováčka
Svého již zavírám,
Má poslední slova:
Po tobě umírám!
A kdybych i trpké
Podniknout měl boje,
Přece musíš jednou,
Musíš býti moje!
Zdá se, každá žila
Že mluví v mém těle:
Vítězstvím se chlubí
Jenom srdce smělé!«
Huj! vy milí páni,
Trubte na vše strany,
Ať jsme veselejší
Mládenci a panny;
Nešťastný ten člověk,
– Ať mi každý věří!
Kdo hodiny čítá
A radosti měří.
Smutno je tu, smutno,
Na tom pustém světě,
Kde ta závist roste

V zimě jako v létě;
Měj se dobře, dívko!
Naděje nás mámí
A trní, bodláčí
Vzrůstá mezi námi.
Když se moje milá
Odtud ubírala,
Smutnou mi památku
Po sobě nechala:
Jednou ranou sřaty
Spojené dva klásky
A v modlicí knížce
Zvěncené své vlásky.
Letěla husička
Přes hlavu vysoko,
Pověz mi, jak je už
Má milá daleko!«
Již za pátým lesem
A za třetí řekou,
A z těch mladých očí
Dvě slzičky tekou.
Vezmou-li nám tady
Všecko ti zlí lidé,
Nermuť ty se, vždyť nám
Přece něco zbyde:
Čtyry smutné oči
Někdy k stěžování
A ty věrné ruce
Zase k objímání.
Ach, vždyť naše mysl
Ten svět nepřevrátí!

A co chcem mít delší,
Ještě se nám zkrátí;
Kdybych já tě, kdybych,
Slunéčko měl v moci,
Byly by večery
Delší nežli noci.
Pozdrav tě tam Pánbůh
Za tím tmavým lesem!
Ještě si zazpívám,
Bys věděla, kde jsem;
Slyšte mě, ptáčkové
Všichni, co vás je tu,
A co o ní zpívám,
Pějte všemu světu!
Ó, jak je tu hezky,
V této skryté poušti!
Tu jezírko napřed
A besídka v houšti;
Všecko mě tu kouzlí
Na té tiché hrázi,
Ach, jenom to jedno,
To tu ještě schází!
Zhasni, milé slunce,
Pozatmí se, nebe
A já v tiché spaní
Ukonejším sebe!
Nebo po ní ve dne
Marně oko slídí,
Ale ve snu, ve snu,
Tu ji pořád vidí!
Každý by rád o mně

Zvěděl mermomocí,
Proč si nejradš, chodím
Večer nebo v noci;
Řeknu já vám, řeknu,
Odkud to pochází:
Mé slunéčko vyjde,
Když vaše zachází.
Žežulička smutně
Na buku kukala,
Že se mně, ach, že se
Má milá provdala;
Provdala, provdala,
Smutnou svatbu měla
V chladné ruce křížek,
Růže vůkol čela.
Ach, ty kostelíčku
S tou mechatou věží
Vůkol tebe mnoho
Skrytých domků leží;
Vystavte pak mi tu
Také tichou skrýšku,
Z osmi prkýneček
A drnovou stříšku.
Těšivali jsme se
Na ta mnohá léta,
Že půjdeme někdy
Spolu s toho světa;
Kéž by bylo možno
Tebe strhnout s nebe,
Anebo tam vletět
A zůstat u tebe!

*Udělal jsem skrovnou
Zahrádečku sobě,
A to, má nevěsto,
Na tvém smutném hrobě;
Tu si při měsíčku
U tvé hlavy sedím
A jako památník
Nepohnutě hledím.
Písně, moje písně,
Smutné lásky hrany!
Těšte dlouho ještě
Mládence a panny;
Písně, moje písně,
Srdce mého hlasy!
Pozdravte ode mne
Také pozdní časy!*

HRABĚNCE *** NA PAMÁTKU

Nejen k jídlu ústa,
Také pro líbání;
Nejen k práci ruce,
Také k objímání;
Jestliže to hřích je
Milovati tebe
Ach, již musím hřešit,
Odpusť mi to nebe!
Když jsem ondy večer
Seděl podle tebe,
Myslil jsem, že anděl
Padl ke mně s nebe!
Neodletuj ještě
A zůstaň radš tady,
Kde ty bydlit budeš,
Bude nebe všady.
U cesty vrabeček
V konopí si sedí,
A kdo okolo jde,
Pilně na vše hledí;
Jde tamtudy párek –
»Činčiryryry!
»Vás já se nebojím,
»Byť jste byli čtyři!«
Kýž mám ze všech moří
Perly na tvé šaty,
Pokryl bych tě nimi
Od hlavy po paty!

Kýž mám všecko zlato,
Co má země v sobě,
Dal bych samých korun
Nadělati tobě!
Kdyby tě mé oko
Bylo nevidělo,
Bylo by mé srdce
Nikdy neželelo;
Kde shledání není,
Není rozloučení,
Aniž kvěsti může
Bez bodláků růže.
Ach, proč tu na světě
Všecko mine, hyne!
I ta skrytá rozkoš
Jako voda plyne;
Vemte koni obrok
Však vám nezakluše,
A já nyní chodím
Jak tělo bez duše.
»Drahý kámen hledá
»Mezi kamínkami!
»Novou hvězdu hledá
»Mezi hvězdičkami!«
Mýlí se ti lidé –
Hledě v zem i nebe,
Kámen ani hvězdu,
Já vždy hledám tebe!
Když jsme při měsíčku
Ondyno si sedli,
Rozum můj a láska

Spolu vojnu vedli;
Láska se bránila
A stavěla hrady
Ale krutý rozum
Boří všecko všady.
Šustí listí, šustí
V zahradě v ořeší:
Že mě tu na světě
Pranic už netěší!
Šustí listí, šustí
V tom povadlém chruští:
»Kdo nedoufá více,
»Tomu zhasla svíce!«
Děkuji, měsíčku,
Za tu věrnou lásku,
Že jsi dvěma srdcím
Svítil na procházku;
Děkuji, měsíčku,
Že jsme, kdy jsme chtěli,
Ani tebe, ani
Sebe neviděli!
Pořád ti mráčkové
Po nebi běhají
Zdá se, že tam něco
Věrného hledají;
Ode mne si radit,
Vy, mráčkové, dejte:
Stálosti na světě
Nikdy nehledejte!
Ó, že zas tě tu mám
Po trpké přestávce!

Pojď, tu se posad'me
Na té známé lávce
Ach, jen blíž, jen blíž
Skloň se do náruče,
Abys ucítila,
Jak mi srdce tluče.
Tento důkaz přízně
Rád беру a vděčně;
S tím psaníčkem já se
Nerozloučím věčně!
To já na svém srdci
Budu nosit všude
To mě sladce mučit
A zas křísit bude!
S bohem, drahé děvče,
Jdi tam k svému městu;
Ach, já často skropím
Slzami tu cestu!
S Bohem, drahé děvče,
Krutý osud kyne
Jdi již; já tě nutím,
Ač mi srdce hyne.
Co pak je mi po vší
Krásě toho světa
U mne jest už na vždy
Po všem všudy veta!
Mně snad tehdy jen zas
Vyjde hvězda jasná,
Až uslyším jednou,
Ty žes aspoň šťastna.
Setři pak tu slzu,

*Dívko nejmilejší
Pohled' na ty hvězdy
A buď veselejší!
Co se na tom světě
Se slzou rozejde,
To se tamto jistě
Všecko zase sejde.
Nesklopuj ty oči,
Ty okýnka jasné,
Abych jima pohled
Do tvé duše krásné!
Sem ty žhavé ústa
Ať se sejdou směle!
Takto duše jedna
Žije v dvojím těle.
Ještě jenom jednu,
A to naposledy
Pokud nám nezajde
Ten měsíček bledý;
Tisíckrát on vyjde,
Tisíckrát on zajde,
Ale nás tu spolu
Nikdy snad nenajde!
Vějte bujní větří,
Lesové se chvějte,
A vy nebesa se
Na vše strany tmějte:
Abych neuslyšel
Vzdychat srdce věrné,
Abych neuhlídal
Víc ty oči černé.*